THÉOLOGIE

—

15 PIÈCES

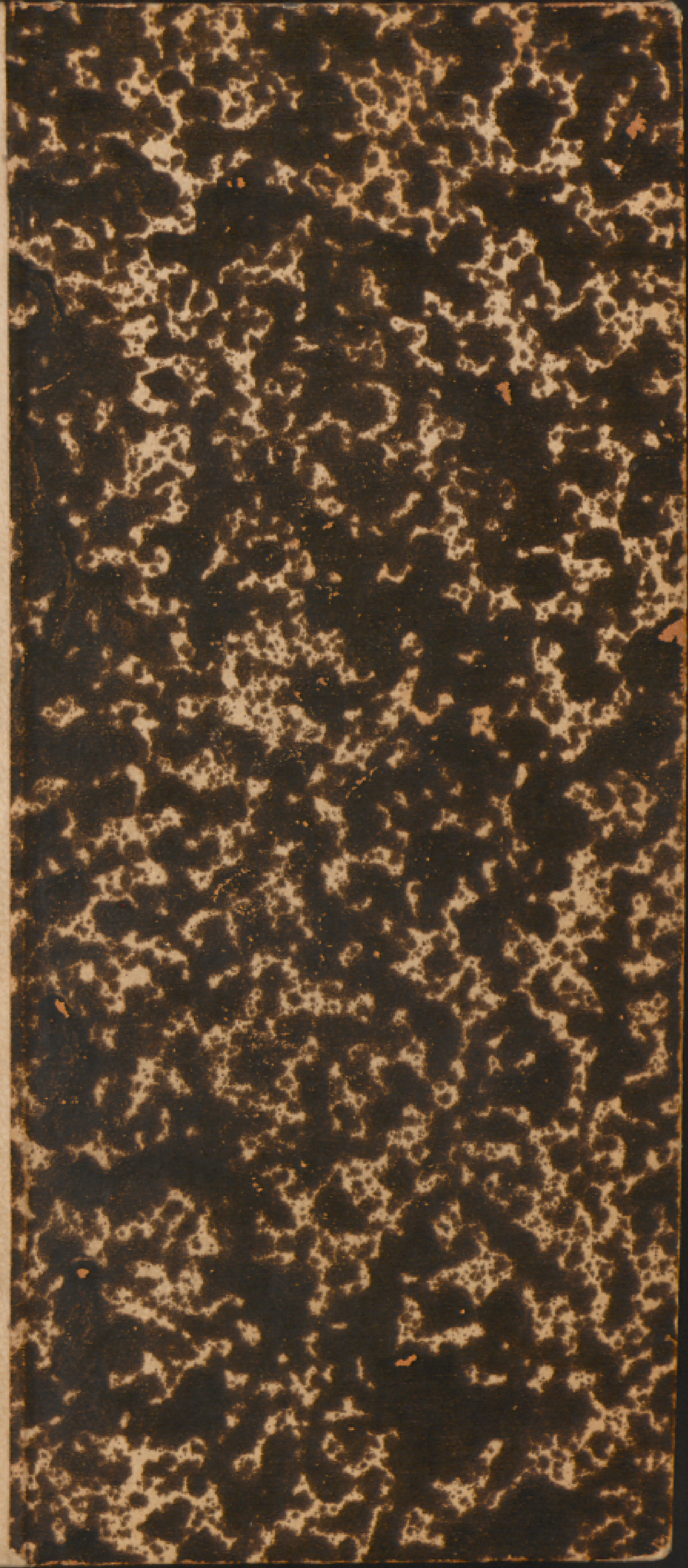

ÉOLOGIE

–

PIÈCES

Incipit liber dās moduz legēdi abbreuiaturas in vtroqz iure.

Uia preposterus est ordo prius humana petere subsidia vt illis deficientibꝰ diuini fauoris grā postulet vt de con. di. i. c. Omis xpianꝰ i fi. Et i prin. apparatus Jo. An. li. vi. Immo vix bono peraguntur exitu: q̄ malo sūt inchoata principio. vt lxi. di. ca. miramur. i. q. i. pricipatus ⁊c. Cū paulus. Ideo diuino primitꝰ iplorato p̄sidio cū iuris vtriusqz sciētia tā legū q̄ canonum preciosissima. nō āminiculatiua: sed pricipalis et sacratissima. imo diuinitus inspirata: sit maxime cōpetens principibus / comitibus / baronibus / militibꝰ / ceterisqz nobilibus clericis atqz generosis psonis iurisdittonum et iuriuz ipsoꝝ manutētionem habentibus. statui vt huius vtriusqz iuris scz canonici ⁊ ciuilis noticiaz aggredi volentibus: tam in legendo q̄ in studēdo facilis breuis ⁊ planissimus pateat accessus in textibꝰ apparatibus summis glosis recolectis ⁊ omnibus abbreuiaturis legum et canonum ad omnipotentis dei laudem: et iunioꝝ scolariū sacerdotum et iuris alūnoꝝ instructionem que aliter fieri habet q̄ illoꝝ informatio quos scholasticis doctrinis scholas forte regēdo sua laboriosiꝰ oporteat querere nutrimēta. Attēto q̄ ois pcessus artiū et sciētiaꝝ generatiuus ordinē in se debet ha

bere: ꝛ ꝑpter vite humane insufficiētiā breuita-
tem continere. Talem vt sequitur breuissimū in-
struendi modū obseruandū esse censeo pedago-
gis nobiliū. Salua tn̄ emēdatione meliorantiū
rationabiliter hunc dicendi modū. Prehabitis
ergo scolasticis disciplinis et puerilibus erudit-
onibꝫ in donato casualibꝫ ꝛ tēporalibꝫ in alexan
dri partibꝫ ābabus declinationibꝫ cōiugationi-
bus ꝛ cōstructionis ordine cū moralibꝫ auctori-
bus Cathone vel faceto. ꝛc. Nō p vite medieta-
tē liberalibꝫ ꝛ āminiculatiuis artibꝫ insistēdo vt
sunt Grāmatica Logica Rhetorica. Geometria
Arismetica. Musica ꝛ Astronomia. Sed his cō-
pendiose trāscursis principalibꝫ scientiis videlꝫ
tramiti phie suadeo cicius appropinquari: ꝛ tan
dem iuri canonico ꝛ theologie practice finaliter
immorari. Nā vt ait beatus Iheronimus. Illi in
vanitate sensus ꝛ obscuritate mentis ambulant
qui diebus et noctibus in dyaletica arte torquē
tur. ꝛc. Et in canone. Nonne. di. xxxvii. vbi rep-
hendu ntur dyaletici/ ꝛ rerū naturas inquirētes
necnō versificatores. Et eadē di. c. legimus. vbi
per vanā dyaleticorū garrulitatē ꝛ sophistica ar
gumēta intelligit. Hieronimus cynifes ꝛ ranas
quibus egiptii sūt percussi. Primo premitto no
mina librorum in vtroqꝫ iure tā pontificio ꝙ impe
ratorio annectendo cuilꝫ horum diuisionē in libros
partiales. Deinde subiungā modum allegandi
in quolꝫ libro cū exemplorum positiōe de abbreuia
turis vt introitus ad iura capescenda manifeste
tur. quorū ignorātia paucos excusat: iuxta regu
lam. Ignorātia facti nō iuris excusat. vt de regu

lis iuris. ca. Ignorātia li. vi. que regula duos hȝ
articulos principales. Primus ꝙ ignorantia fa
cti quēlibet excusat: maxie dum est ignorātia fa
cti ꝓbabilis. Tunc enī in toto excusat ignoran-
tem. vt in. l. Error facti. i. C. de iuris ꝛ facti igno
rantia. Quod enī per me non stat michi imputa
ri non debet. vt in ca. Imputari de re. iu. li. vi.
¶ Secundus articulus est ꝙ ignorātia iuris ne
minem excusat. quia ius quilȝ scire tenetur: ꝛ ne
mini licet ipsum ignorare. vt in. l. Regula. ff. de
iu. ꝛ fac. ig. Debemus ergo sciam iuris oēs appe
tere ne in contemptū dei nos incidere cōtingat.
Nam contemptores canonū peccant in spiritū
sanctū cuius instinctu nutu et grā ipsi canones
editi sunt. vt. xxv. q. i. Violatores. ꝛ ca. Nulli fas
¶ Pro quo sciendū ꝙ ius est ars boni et equi:
cuius merito quis nos sacerdotes appellat/ id ē
sua iura cuilibet ministrātes. ff. de iusticia ꝛ iure
l. i. rñ. ii. Est aūt ius nomē generale: ꝛ lex est spe-
cies iuris. Etiā ius dicitur preceptuȝ seu ordina
tio principantis vel dñi circa subditos. Et sic ius
triplex distinguitur. Quia talis superior princi-
pans aut est deus: et tunc dicitur ius diuinū. aut
est natura ꝛ tunc dicitur ius naturale primeuum
Aut est hō ꝛ tunc dicitur ius humanū scilȝ gētiū
vel ciuile seu positiuū. ¶ Ius naturale ē ꝯmune
omi nationi eo ꝙ vbiqȝ instinctu nature non ali
qua cōstitutiōe habeatur: vt maris ꝛ femine con
iunctio. puerorꝝ educatio/ cōmunis oīm possessio
Quia iure naturali oīa sunt cōmunia. id est cō-
municāda tēpore necessitatis. Nemo enī ꝓpriuȝ
dicat ꝙ cōmune est. vt di. xvii. c. Sicut hi. iu me

dio ⁊ illudius equissimum est: quia eius prece-
pta in lege ⁊ in euangelio cõtinentur. vt Quod
tibi visfieri michi fac. quod non tibi: noli. Sic
potes in terris viuere iure poli. vt. di. i. in. pri. di.
l. ponderet alias consideret. ii. q. vi. decreto. De
maio. et obe. dilecti vbi includitur non furtum
facies. non mechaberis. non occides. Non su-
scipies vocem mendacii Exodi xxi. ⁊ xxiiii. De-
utero. v. c. Ozee. vii. ca. cum multis similibus.
Hoc ius cepit ab exordio rõnalis creature. nec
variatur tpe: sed ẽ imutabile plenuz ⁊ pfectũ. di.
v. in. prin. et. di. viii. i pri. ¶ Sed ius positiuuz ẽ
cõstitutio hois variabilis ⁊ ipfecta Et subdiui-
ditur i canonicũ ⁊ ciuile Nã sicut ex duobz ↄpoi
tur hõ scilicet materia ⁊ forma: sic due sũt digni-
tates i ecclesia militãte scilicet põtificalis aucto
ritas et iperialis potestas vt de maio. et obe. c.
solite Ex quibus iura duplicia pdierũt Papa
eñi est conditor canonum ⁊ imperator legum. ex
quo iã patet causa efficiens vtriusqz iuris ¶ Sz
causa materialis iuris positiui: est leges et cano
nes. Decreta seu decretales epistole circa q̄ oia
versatur ipsuz ius. Et coincidit communiter cau
sa materialis cum subiecto. ¶ Unde subiectũ iu
ris canonici est Bonum ecclesiasticuz fidelium
directium decisionem singulorũ negociorum cõ
tinens: rerum ecclesiasticarum vtilitatez conser
uans. vel est homo catholic⁹ dirigibilis iure ca-
nonico in bonum humanuz similiter et diuinum
Nam sicut scientia supponit̃ sciẽtie: ita subiectũ
subiecto. Et philosophie moralis cui scientia iu
ris vtriusqz subordinatur subiectum est bonum

humanum igitur &c. ¶ Sic subiectu iuris ciuilis est homo politicus constitutionibus legalibz dirigibilis simpliciter in bonum humanum ad reipublice vtilitatem conseruandã. Causa finalis satis patz ex dictis. Naz finis iuris est bonos et scientes efficere/non metu solum penarum verumetiam exhortatione premiorum. ¶ Causa vero formalis duplex est/scilicet forma tractãdi que est modus agendi: vt diffinitiuus: diuisiuus preceptiuus. perhibitiuus: & exemplorum positiuus. Et forma tractatus que consistit ĩ diuisione librorum totalium in partiales: & partialium in titulos seu rubricas. et titulorum in capitula. leges. paragraphos. vel respõsa: et cetera. vt ifra dicetur. Unde ius canonicum in quattuor libris principalibus nobis est traditum. ¶ Primus liber iuris canonici est Decretum. ¶ Secundus Decretales. ¶ Tertius Sextus liber. ¶ Et quartus. Clementine: scilicet Constitutiones
¶ Pro quo sciendum q differentia est inter decretum canonem & decretalez epistolam. ¶ Hec differẽtia notatur di. iii. §. Porro. vbi dicit Gratianus. Canonum alii sunt decreta pontificum. Alii statuta consiliorum Nam canon proprie dicitur statutum in consilio generali vel prouinciali factum auctoritate episcoporum. vt de conse. capi. i. ¶ Decretum vero est statutum quod papa de consilio cardinaliuz ad nullius tamẽ cõsultationem statuit: et ĩ scriptis redegit. vt de rescrip. c. presenti. Hic autẽ decretum sumitur pro nomine libri in quo decreta sanctorũ patrum descripta sunt. ¶ Capitur etiam aliter decretum

de re. ec. nõ alie. c. i. li. vi. in glosa magna in fine. vbi ponit differẽtia inter Decretũ Auctoritatẽ ꝛ consensum vel collaudationẽ iudicis. ꝛc. ¶ Sed decretalis epistola dicitur quã papa solus: vl' de cõsilio cardinaliũ ad consultationẽ alicuius rescribit ꝛ respõdet. vt de rescrip. ca. i. ꝛ glo. iii. §. Oẽs he species. di. iii. Etiã inuenit hoc decretale. vt. xxv. q. i. Oĩa decretalia. Indifferẽter tñ decreta: canones ꝛ decretales ius canonicũ nuncupant vel canones: ꝛ vnũ sepe ꝑ reliquo sumit Uocatur etiaꝫ canonica institutio aliqñ dogma: qꝛ cõsistit in doctrina fidei christiane. de con. di. v. ca. fi. Aliqñ mãdatũ: qꝛ consistit in doctrina de moribꝫ. di. liiii. Deniqꝫ. Aliqñ interdictũ: quãdo nulla pena adiicitur de conse. di. iii. Nõ oportet. Et qñqꝫ sanctio qñ pena addit. xxviii. q. iiii. Si quis vere. ¶ Hic etiã decretales ĩ plurali numero vtimur pro libro: ĩ quo dicta capitula que etiã decretales dicuntur continentur ¶ Uenio nunc ad libros. ¶ Primũ itaqꝫ librũ iuris canonici qui decretum dicitur composuit magister. Gratianus. non quidem inueniẽdo: sed dicta sanctoꝝ patrum in diuersis dispersa voluminibꝫ in vnũ volumẽ debite ꝛ ordinate colligendo. Et hoc circa Annum domini. Millesimum. Centesimum Nonagesimũ tertiũ ¶ Fuit etiam ille gratian9 vnus de tribꝫ fratribus cui9 alter frater Petrus lombard9 librũ sententiarũ conscripsit. ꝛ terti9 petr9 comestoris vel manducatoris qui scholasticã hystoriã fecit. ¶ Diuiditur autẽ hic liber primus decretũ in tres partes principales. Quarũ prima vocatur distinctiones quia vlterius subdi

uiditur in partes centum et vnam: quarum quelibz distinctio dicitur. ¶ Habet enim hec prima pars decreti distictiones centū et vnaz a quibus ipsa tota nomen est sortita. ¶ Iste autem distinctiones vlterius subdiuidūtur in canones vł capitula: qui canones interdum propter aliquoruz ipsoꝝ prolixitatem subdiuidi possunt in paragraphos et paragraphi ipsi si longi fuerint in versiculos. ¶ Secunda pars decreti nominatur cause: et continet in se. xxxvi. causas in quas diuiditur a q̄bus et nomē accepit. que cause subdiuidūtur vlterius in questiones. et he questiones in canones vel capitula. q̄ vltra ī paragraphos ⁊ versiculos subdiuidi possunt. vt supra de distictione canonum premissuz est. ¶ Est tamē hic animaduertendum ꝙ causa. xxxiii. habet questiones sex quarum questionum tertia non diuiditur immediate in canones vel capitula: sed inibi interponitur tractat⁹ de penitētia. qui continet in se distinctiones septem in quas diuiditur. Et he subdiuiduntur in capitula vel canones et paragraphos: vt supra dicebatur. Et interdum diuiditur di. in paragraphos absq̧ capitulis. ¶ Tertia et vltima pars decreti nuncupatur de consecratione. et habet sub se quinq̧ distinctiones in quas diuiditur: quarū quelibet ī plures subdiuiditur canones vel capitula. et quandoq̧ in paragraphos vt supra dictum est Versus

Decretum centum habet distinctiones et vnam
Triginta causas: et sex addit tibi mixtas.
Distinguit septem penitentia: consecra quinq̧.
Auctorem quarum tibi declaro gratiarum

Uel sic breuius. ¶ C. distinguit. i. et causas dat de
cem tria cu sex. Penitet. v. versum: vult cosecra
re reuersuz. ¶ Nuc poneda et notada sut exepla
allegationu. Et de prima pte decreti nota qd il
la syllaba di. vel dis. etia sola littera. d. significat
distinctione. Et numerus imediate seqns deno/
tat quota distictionis. Ultimo ponitur pricipiu ca
nonis vel capituli: i quo auctoritas vel allegatio
cotinetur. Exeplu accipe i prima pte decreti: vbi
sic allegatur. viii. distinctione. Quo iure. et hoc sic
abbreuiatur di. viii. quo iure. idest i prima pte de=
creti i distictione. viii. illius ptis i canone qui ici=
pit. Quo iure ¶ Aliud exeplu. di. xxxvii. None
et. c. Legimus. id est i pria parte decreti i distin
ctione tricesima septima eiusdem partis i cano
nibus qui incipiunt. Nonne. et. Legimus.
¶ Item aliud di. xl. multi. et. c. non loca et d. l. po
deret. quod declara vt prius. ¶ In secunda par
te decreti nota qd per numerum positu3 ante lit/
teram. q. datur intelligi quota cause Et sic omia
talia adiectiua numeralia. prima: secuda: tertia
quarta. etc. vsq3 ad tricesimamseptitam ante lit
teram. q. posita: semper icludit hoc substantiuu3
causa. Nec debet ille numerus excedere xxxvi.
q2 no sut plures cause i secunda parte decreti: et
per litteraz. q. intelligitur questio i nominatiuo
vel aliis casibus secundum exigentiam cogrui/
tatis. Comuniter tame in ablatiuo allegatur q
stione. Sed per numerum sequentem istam lit=
teram. q. designatur quota questionis illius cau
se premisse. Et sic numerus sequens erit adiecti
uum istius substantiui questione per. q. designa/

ti. quod nunq̄ subintelligitur: sed semper expres-
se ponitur. ¶ Ultimo subiungitur Canon vel
Capitulum illius questionis in quo auctoritas
allegata queri debet. Exemplum sume de secū-
da parte decreti vt sic allegatur. prima questio-
ne prima. Principatus. et capitulo Cuz paulus
Et solet ita breuiari. i. q. i. Principalus et valet
tantū in secunda parte decreti in prima causa il-
lius partis. ꝛ i prima questione illius prime cau-
se in canonibus incipientibus Principatus. et
Cum paulus. Isto obseruato q in toto iure non
breuiatur principiuz canonis capituli vel legis:
sed semper integre ponitur prout in libro cōtine-
tur. ¶ Aliud exemplum. xi. q. iii. Inter verba.
xvii. q. iiii. Si quis suadēte. Item. xxiii. q. i. No-
li estimare. ꝛ c. Militare. xx. vi. q. v. non liceat. ꝛ
.c. Auruspicine. ꝟ. nec ideo declara ista exēpla ꝛ
siguāter vltimuz i scđa pte decreti i cā xxvi. In
q̄stione quita eiusdē cause. In canonibꝫ q̄ icipi-
unt. nō liceat. ꝛ Auruspicine i ver. Nec ideo Qr-
tū tractatꝰ de penitētia iseritur i q̄stione t̄tia ip-
sius cause tricesime t̄tie vt supra dictū ē: ideo su-
matur exēplū vbi sic allegat᷑. de penitētia distin-
ctione prima. Homicidiorū Et capitulo Homici
diū hoc si breuiat᷑. de. pe. di. i. Homicidiorū. ꝛ ca.
Homicidium. id est in secūda parte decreti. i cā
xxxiii. in questione tertia istius xxxiii. cause. i di
stinctione prima illius questionis. in tractatu de
penitentia. i canonibus qui incipiūt. Homicidi-
orum ꝛc. ¶ Aliud exemplum de penitētia di. v.
Oportet enim. de pe. di. vii. c. i. itellige vt priꝰ ꝛ
specialiter vltimū id est in tractatu de penitētia

distinctione.vii.et vltima istius tractatus i capi
tulo primo huius distinctionis. Et sic qñ allegat
c.i.ii.vel.iii.non ponitur principium capituli vel
canonis ꝛc. ¶ De tertia parte decreti pone exē-
plum vbi alegatur hoc modo de cō. dis.i. Nocte
sancta.c.missas ꝛc. Omnis christian⁹. Quod ita
breuiatuꝫ sic intelligitur.i.in vltima parte decre
ti q̄ ītitulaꝛ de ꝯsecratione in prima distictiōe il-
lius ꝑtis in canonibus qui incipiunt. Nocte scā
ꝛc. Itē aliud exēplū de cō.di.ii. In cena ꝛc. Liq-
do de cō.di.v.nō mediocriꝛ.ne tales.ꝛ.c.nusq̄.i.
de cōsecratione distinctione secūda ꝛ quita in ca
pituꝛ incipiētib⁹. In cena. Liquido.et nō medio
criter ꝛc. Nō debet aūt i tertia parte decre.vltra
quintā distinctionē allegari sicut nec i secūda ꝑ
te vltra septimā. Et in prima ꝑte nō vltra centesi
mā primā. Quia nulla partiū plures habet disti
ctiones:ideo vltra allegās notareꝛ tāq̄ imperi-
tus errare.et quia in qualibet parte decreti sunt
distinctiones:nota differentiā in allegādo. Naꝫ
qñ allegatur distinctio absolute cū numero sine
addito alteri⁹ deꝛminatōis.vt dicēdo di.i.ii.iii
iiii.vel quita ꝛc. Tunc querendū est i prima ꝑte
decreti vbi sūt centū et vna distinctiones. Quā-
do autē allegatur distinctio cū addito de penitē
tia.vt sic de pe.distin.i.ii.iii.ꝛc.tūc queri debꝫ in
secūda ꝑte decreti i causa.xxxiii.ꝛ.q.iii.illi⁹ cau
se:vbi poniꝛ tractatus de pe.q̄ hēt.vii.dist.vltra
quas nō allegabis ibi:si velis iurista videri Si
si allegaꝛ di.cū addito tali de cōsecratiōe:vt sic
de con.di.prima.ii.vel.iii.ꝛc.tūc queraꝛ i tertia
parte decreti vbi sūt tantuꝫ.v.distin.nec etiā plu

res allegabis: alias te ostendis iuris ignarū. Et
in omnibus his trib⁹ ptibz decreti allegat̄ di
stinctio cū quota sequente sub ea differētia ꝙ in
terdum nulla determinatio p̄cedit vt i prima p
te. interdum precedit et hoc dupliciter. Aut p̄ce
dit de pe. vt in secūda parte decreti/ Aut de cōse
cratione vt in tertia parte decreti. ¶ Itē i secū-
da parte allegatur quota cause tacēdo illud no-
mencā: sed subītelligendo et sic etiaz feminino
genere adiectiuum numerale substātiuatur in-
cludendo suū substātiuum: vt prima secunda ter
tia quarta ⁊c. subaudi cā: deinde substātiuum.
Questio cū suo adiectiō expresse ponitur/ scz que
stiōe prima secūda t̄cia quarta ⁊c. Postea inici
uz canonis. vt Ois pōderz. Nōne legim⁹ ⁊c. Eti
am qñqz p paragraphos allegat̄ omisso noīe ca
pituli ⁊ subiūgit̄ pⁱcipiū pagraphi. vt. ii. q. vi. §.
biduum et frequenter quando allegatur capitu
lum: non est opus allegare paragraphum ⁊ ecō
uerso Si vero capitulum est longum dicatur in
prin. me. vel fi. aut circa pri. vel fi. vbi auctoritas
vel textus allegat⁹ habetur ¶ Finaliter Dilige
decretuz si gliscis canonicari Distinguit/ causat
penitet / et consecret Et tantum deᵉ primo libro
¶ Secund⁹ liber iuris canonici qui decret ales
nominat̄ a Gregorio pa. ix. compositus ē: qui in
vnam cōpilatōnē redigi procurauit p magistrū
Raimundum suum capellanum diuersas decre-
tales epistolas p̄decessorū suorum corrigēs ⁊ cō
cordans. Et hoc circa annuz dñi Millesimū ducē
tesimuz xxxi. Et sic penes annos. xxxviii. post cō
pilatōnē decreti. decretales in hanc formā reda

cte fuere. Nam post hoc sub ãno dñi. M.cc.xlvi.
Concilium lugdunense fuit celebratum ab inno
cen. papa. iiii. anno sui põtificatus. ii. in quo mul
tas edidit ꝯstitutõnes quas etiã suo tp̃e super de
cretales ꝯscripsit. Et iste liber decretales vocatꝰ
diuiditur in quinqꝫ libros partiales. Quorum q̃
liber vlterius subdiuiditur in multos titulos vel
rubricas. Et tituli in capitula. Capitula in para
graphos: et hi interdum in versiculos. Primus
autẽ liber partialis decretaliũ tractat de ꝑsonis
ecclesiasticis ⁊ ecclesie ministris: ⁊ de eorum offi
ciis et quomodo tales credendi ⁊ ornãdi sũt. Et
cõtinet titulos xliii ¶ Secundꝰ liber decretaliũ
est de iudiciis ⁊ de requisitis ĩ iudicio Et hꝫ xxx.
titulos. ¶ Tertiꝰ ẽ de vita ⁊ honestate clericoꝝ
et rebus eoꝝ: ⁊ rebꝰ ecclesiaꝝ. et habet titulos. l.
¶ Quartus de spõsalibꝰ et matrimoniis: ⁊ de ce
teris his annexis. Et cõtinet. xxi. titulos ¶ Qui
tus et vltimus liber partialis decretaliũ ẽ de ac
cusationibus. de criminibus / ⁊ de diuersis penis
pro ipsis infligẽdis. Et continet titulos xli. Om
nibus ergo computatis totalis liber decretaliũ
habet titulos vel rubricas ducentas minus quin
decim / hoc est Centum et octuagintaquinqꝫ De
quibus predictis nota hos versus Pars prior of
ficia creat ecclesieqꝫ ministros. Altra dat testes:
⁊ cetera iudicioꝝ. Tercia de rebꝰ ⁊ vita presbyte
roꝝ. Quarta docet quales sint ritus coniugioꝝ.
Quinta de vitiis ⁊ penis tractat eoꝝ. Uel sic bre
uius. Iudex iudicium clerus sponsalia crimen.
Hec tibi designãt: quod queqꝫ volumina signãt.
De numero tituloꝝ versus nota sequentes. Bis

septem demptis simul vno ferto ducentos. Qui
tituli ponent infra prosaice et metrice. Nunc su=
mãtur exempla ex decretalibus vbi sic allegatur
de sũma trinitate ꝛ fide catholica. Dãnamꝰ. hoc
ita breuiari solꝫ: de sũ. tri. ꝛ fi. ca. Dãnamꝰ ¶ Ali
ud exẽplũ de electione ꝛ electi potestate. Cũ i cũ
ctis. hoc ita breuiari solet. de elec. Cũ in cũctis. i.
in libro decretaliũ sub titulo de electiõe in. c. qđ
incipit. Cũ in cũctis ¶ Aliđ exẽplũ de fo. compe.
Diligẽti. Aliud de vi. et ho. cle. Ut clericoꝝ. Ali
ud ꝗ cle. vl' vouen. ma. ꝫ. pos. Cõsuluit. ¶ Aliud
de pe. ꝛ re. Ois vtriusqꝫ. Ista exẽpla sic breuiata
suo mõ sũt explicãda vt primũ exẽplũ / et ita de a
liis. ¶ Tertiũ librũ ꝗ sextus appellaꝶ composuit
Bonificiꝰ papa. viii. i quo decretales epistolas
suorum predecessorꝫ videlicet. Grego. x. Inno.
iiii. Clementis. iiii. et aliorum cũ suis ꝓpriis epi
stolis recollegit in vnũ librum quem sextum ap=
pellauit. Non sic ꝙ ille cum aliis. v. partialibꝰ li
bris decretalium in vnum volumen sextus cõnu
meretur: sed quia liber est specialis post dictos
quinqꝫ editus supplens defectũ diuersorum casu
um emergentium in aliis non comprehensorum
¶ Et sunt ꝓmulgate cõstitutiones libri. vi. An=
no a natiuitate. Milesimo ducentesimo nonage
simo octauo. nonas Martii põtificatus Bonifa
cii pape octaui anno. iiii. Diuiditur autem sex=
tus eodem modo in quiqꝫ libros partiales sicut
decretales. et quilibet hoꝝ librorum in titulos. ꝛ
hi per capitula et paragraphos vt supra. Quis i
sexto non sint tot tituli sicut in decretalibus: nec
tot capita in titulis. Sed vbi deficit aliquid nõ

plene decisum in decretalibus: id ponitur in sexto. Sunt nãqꝫ modo sumenda exempla de libro sexto vbi sic allegatur De constitutionibus vt animaꝝ. libro sexto. ⁊ de rescrip. Statutũ. §. Cũ vero. ℣. nullus. li. e. Hoc sic intelligitur. id est in libro sexto sub titulo de constitutionibus in capitulo quod incipit. Ut animarum . Et sub titulo de rescriptis in capitulo quod incipit. Statutuꝫ in. §. illius capituli qui incipit. Cum vero in versiculo. nullus. libro eodem. ¶ Et sciendū ꝙ in sexto allegatur eodeꝫ modo vt in decretalibꝰ hoc solum mutato ꝙ in sexto allegando semꝑ in fine additur. li. vi. propter differẽtias librorũ: qꝛ omnes rubrice sexti sunt etiam in decretalibus. Debet ergo ad rubricã post capitulũ addi libro sexto vt sciatur esse in sexto. Quod si non adderet queritur. c. allegatũ in decretalibꝰ ⁊ sic errare cõtingeret ex omissione huiꝰ additionis: libro sexto. quia capitulum allegatum in sexto non inueniretur in decretalibus. Alia plura possunt exẽpla sumi. vt de iudi. mulieres. §. Ceteruꝫ. ⁊. c. se. li. vi. de cle. coniu. c. Unico. §. in ceteris auteꝫ. e. li. De cõces. ꝑben. Detestãda. li. vi. de censi. quã ꝙ e. li. que sunt declaranda suo modo vt supra. Et tantum de tertio libro.

¶ Quartum librũ iuris canonici qui clemẽtine dicitur subaudiẽdo constitutiones: incepit ⁊ edidit clemens papa. v. sub anno domini Millesimo Tricentesimo decimo: in consilio vienẽsi. quod sex mensibus tantuꝫ durauit: sed ipse clemens morte preuentus ad publicum non perduxit: sed post eum iohannes papa. xxii. compleuit

